

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

Частина 1

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРШІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 1

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – 1742 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЧИННИКИ ВИХОВАННЯ УЧНЯ СПОРТИВНОГО ГУРТКА БОЙОВОГО ХОРТИНГУ В СІМЕЙНОМУ ТА ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

СТЕПАНЮК Андрій Володимирович
ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович
КРАЙКО Костянтин Мирославович
Державний податковий університет, м. Ірпінь.

***Анотація.** У даній науковій статті проаналізовано важливість ролі батьків у вихованні та розвитку юного спортсмена бойового хортингу шкільного віку, аспекти виховання юних спортсменів бойового хортингу в різних за структурою сім'ях, методи та форми підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань сімейного виховання юних спортсменів. Розглянуто напрями і критерії виховання дитини в родині. Наголошується на тому, що глибокий постійний психологічний контакт із дитиною – це універсальна вимога до виховання, яка в однаковому ступені може бути рекомендована всім батькам, контакт необхідний у вихованні кожної дитини в будь-якому віці. Саме відчуття і переживання контакту з батьками дають дітям можливість відчутти й усвідомити батьківську любов, прихильність і турботу. Пропонується розширити розділи програми підготовки із загальної та спеціальної витривалості, швидкісно-силових якостей, використовувати методики підготовки спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації, але із залученням батьків до процесу підготовки юних спортсменів бойового хортингу. Показані напрями підвищення ефективності виховного процесу із залученням батьківського колективу спортивної секції. Надано рекомендації щодо застосування засобів і методів виховання і підготовки юних спортсменів у різних за складом сім'ях, використовуючи специфічні родинні стосунки і залучаючи заклади освіти.*

***Ключові слова:** роль батьків у вихованні, бойовий хортинг, різні за структурою сім'ї, розвиток юного спортсмена, підготовка спортсменів, виховання у багатодітній родині.*

Актуальність наукового дослідження. Особливості виховання єдиної дитини в родині є найбільш класичним і вивченим, але для виховання юного спортсмена є свої особливості. На цей рахунок існує дві найбільш розповсюджені точки зору. Перша: єдина дитина виявляється більш емоційно стійкішою, ніж інші діти, тому, що не знає хвилювань, пов'язаних із суперництвом братів чи сестер. Друга: єдиній дитині приходится переборювати більше труднощів, ніж звичайно, щоб придбати психічну рівновагу, тому що їй не дістає брата чи сестри [1–12; 19–31]. Що б там не говорили психологи, життя однієї – єдиної дитини в родині нерідко складається так, що підтверджує саме цю, другу, точку зору. Труднощі, однак, не є абсолютно неминучими, і проте зустрічаються настільки часто, що було б нерозумно не зважати на них уваги.

Безперечно, батьки, які мають єдину дитину, звичайно приділяють їй надмірну увагу. Вони занадто піклуються про дитину тільки тому, що вона у них одна, тоді як насправді вона всього лише перша. І дійсно, деякі з нас здатні спокійно, зі знанням справи звертатися з первістком так, як ми тримаємося потім з наступними дітьми. Головна причина тут – недосвідченість.

Є, однак, й інші підстави. Якщо не торкатися деяких обмежень фізичного порядку, одних батьків лякає відповідальність, інші побоюються, що народження другої дитини позначиться на їхньому матеріальному становищі, треті, хоча ніколи не визнаються в цьому, просто не люблять хлопців, і їм цілком достатньо одного сина чи однієї доньки.

Деякі перешкоди психічному розвитку дітей мають зовсім визначену назву – тепличні умови, коли дитину пестять, ніжать, балують – одним словом, носять на руках. Через надмірну увагу психічний розвиток її неминуче сповільнюється. У результаті надмірної поблажливості, якою ми оточуємо її, вона неодмінно зіткнеться з дуже серйозними труднощами і розчаруванням, коли опиниться за межами домашнього кола, оскільки і від інших людей буде очікувати уваги, до якої звикла у хаті батьків [13].

З цієї ж причини вона занадто серйозно стане відноситися і до самої себе. Саме тому, що її власний кругозір занадто малий, багато дріб'язків покажуться їй занадто великими і значними. У результаті, спілкування з людьми буде для неї набагато скрутніше, ніж для інших дітей. Вона почне уникати контактів, усамітнюватися. Їй ніколи не доводилося поділяти з братами чи сестрами батьківську любов, не говорячи вже про ігри, свою кімнату, одяг, і їй важко знайти загальну мову з іншими дітьми і своє місце у дитячому співтоваристві.

Як запобігти цьому? За допомогою другої дитини – скажуть багато хто з вас. І це вірно, але якщо деякі особливі проблеми і можна вирішити подібним шляхом, то де впевненість, що варто народити ще одну дитину, як ми відразу ж досягнемо повної адаптації першої. У будь-якому випадку потрібно всіма силами переборювати наше прагнення рости дитину в тепличних умовах. Можна затверджувати, що виховання єдиного сина чи єдиної доньки набагато більш важка справа, ніж виховання декількох дітей.

Навіть у тому випадку, якщо родина випробує деякі матеріальні утруднення, не можна обмежуватися однією дитиною. Єдина дитина дуже скоро стає центром родини. Турбота батька і матері, що зосереджена на цій дитині, звичайно перевищує корисну норму. Любов батьківська в такому випадку відрізняється відомою нервозністю. Хвороба цієї дитини чи смерть переноситься такою родиною дуже важко, і страх такого нещастя позбавляє батьків спокою. Дуже часто єдина дитина зникає до свого надзвичайного стану і стає дійсним деспотом у родині. Для батьків дуже важко буває загальмувати до неї свою любов і свої турботи, і волею-неволею вони виховують егоїста.

Виклад основного матеріалу. Для розвитку психіки кожна дитина вимагає щирсердечного простору, у якому вона змогла б вільно пересуватися. Їй потрібна внутрішня і зовнішня воля, вільний діалог з навколишнім світом, щоб її не підтримувала постійно рука батьків. Дитині не обійтися без забрудненого обличчя, розірваних штанів і бійок.

Єдиній дитині часто відмовлено у такому просторі. Усвідомлено чи ні, їй нав'язують роль зразкової дитини. Вона повинна особливо чемно вітатися, особливо виразно читати вірші, вона повинна бути зразково чепурною і виділятися серед інших дітей. Щодо неї будуються честолобні плани на майбутнє [14–18]. За кожним проявом життя ведеться спостереження уважно, із заклопотаністю. Таке відношення до неї несе небезпеку, що єдина дитина перетвориться у розпещену, несамостійну, невпевнену в собі, таку, яка переоцінює себе. Але цього можна уникнути, якщо дотримуватися одного простого правила, у родині, де росте одна дитина: тільки ніякої винятковості.

Специфіка виховання юного спортсмена в багатодітній родині

Виховний потенціал багатодітної родини має свої позитивні і негативні характеристики, а процес соціалізації дітей – свої труднощі, проблеми.

З одного боку, тут, як правило, виховуються розумні потреби й уміння рахуватися з нестатками інших; ні в кого з дітей немає привілейованого положення, а виходить, немає ґрунту для формування егоїзму, асоціальних рис; більше можливостей для спілкування, турботи про молодших, засвоєння моральних і соціальних норм і правил гуртожитку; краще можуть формуватися такі моральні якості, як чуйність, людяність, відповідальність, повага до людей, а також якості соціального порядку – здатність до спілкування, адаптації, толерантність. Діти з таких родин виявляються більш підготовленими до подружнього

життя, вони легше переборюють рольові конфлікти, пов'язані із завищеними вимогами однієї людини до іншої і заниженими вимогами до себе.

Однак процес виховання в багатодітній родині не менш складний і суперечливий. По-перше, у таких родинах дорослі досить часто втрачають почуття справедливості по відношенню до дітей, виявляють до них неоднакову прихильність і увагу. Скривджена дитина завжди гостро відчуває дефіцит тепла й уваги до неї, по-своєму реагуючи на це: в одних випадках супутнім психологічним станом для неї стає тривожність, почуття ущербності та невпевненості у собі, в інших – підвищена агресивність, неадекватна реакція на життєві ситуації.

Для старших дітей у багатодітній родині характерна категоричність у судженнях, прагнення до лідерства, керівництво навіть у тих випадках, коли для цього немає потреб. Усе це звичайно, ускладнює процес соціалізації дітей. По-друге, у багатодітних родинах різко збільшується фізичне і психічне навантаження на батьків, особливо на матір. Вона має менше вільного часу і можливостей для виховання дітей і спілкування з ними, для прояву уваги до їх інтересів. На жаль, діти з багатодітних родин частіше стають на соціально небезпечний шлях, майже в 4 рази частіше, ніж діти з родин інших типів.

Багатодітна родина має менше можливостей для задоволення потреб та інтересів дитини, якої і так приділяється значно менше часу, ніж в родині з однією дитиною, що, природно, не може не позначитися на її розвитку. У цьому контексті рівень матеріальної забезпеченості багатодітної родини має дуже істотне значення. Моніторинг соціально-економічного потенціалу родин показав, що більшість багатодітних родин в Україні живе нижче межі бідності.

Виховання спортсмена бойового хортингу у неповній родині

Дитина завжди глибоко страждає, якщо валиться сімейне вогнище. Поділ родини чи розлучення, навіть коли усе відбувається найвищою мірою чемно і поштиво, незмінно викликає в дітей психічний надлам і сильні переживання.

Дитина відчуває відсутність батька, навіть якщо не виражає відкрито свої почуття. Крім того, вона сприймає відхід батька як відмовлення від неї. Дитина може зберігати ці почуття багато років.

Після розлучення батько регулярно відвідує дитину. В усіх випадках це дуже глибоко хвилює її. Якщо батько виявляє до неї любов і великодушність, розлучення виявиться для дитини ще болісніше і незрозуміліше. Крім того, вона з недовірою й образою буде дивитися на матір. Якщо ж батько тримається сухо й відчужено, дитина почне запитувати себе, чому, власне, вона повинна з ним бачитися, і в результаті в неї може зародитися комплекс провини. Якщо батьки охоплені ще й бажанням мстити один одному, вони заповнюють свідомість дитини шкідливою дурницею, лаючи один одного і підриваючи тим самим психологічну опору, яку звичайно дитина одержує в нормальній родині.

У цей період дитина може, скориставшись розколом родини, зіштовхувати батьків один з одним і витягати нездорові переваги. Змушуючи їх заперечувати свою любов до неї, дитина буде змушувати їх балувати себе, а її інтриги й агресивність згодом можуть навіть викликати їхнє схвалення [32–47]. Відносини дитини з товаришами нерідко псуються через недоречні питання, плітки та її небажання відповідати на розпити про батька. На дитині, так чи інакше, відбиваються страждання і переживання матері.

Що можна зробити, щоб допомогти дитині у неповній родині? Пояснити їй, що відбулося, причому зробити це просто, нікого не обвинувачуючи.

Допомагати дитині ставати дорослішою і самостійною, щоб у неї не склалася надмірна і нездорова залежність від вас. Одна з найбільш розповсюджених помилок – надмірна опіка матері над сином.

Питання про структуру родини – питання дуже важливе, і до нього потрібно відноситися цілком свідомо. Якщо батьки люблять своїх дітей і хочуть їх виховувати

якнайкраще, вони будуть намагатися, і свої взаємні незгоди не доводити до розриву і тим не ставити дітей у скрутне становище.

Діти з неповної сім'ї часто відносяться до тренера з бойового хортингу як до другого батька, звертаються до нього з дрібними та важливими питаннями щодо додаткових тренувань, навчання у школі, спілкування з однолітками і старшими учнями. Тренеру з бойового хортингу слід знати ці психологічні особливості дітей, сприяти їхньому розвитку, намагатися розуміти їхні проблеми не тільки навчально-тренувального характеру, а й сімейні. Дуже часто з таких сімей діти є найбільш талановитими, схильними до виявлення вольових якостей як під час тренувань, так і у змагальній діяльності.

Роль батьків у розвитку юного спортсмена бойового хортингу. У гарних батьків виростають гарні діти. Як часто чуємо ми це твердження, часто важко пояснити, що ж це таке – гарні батьки.

Майбутні батьки думають, що гарними можна стати, вивчивши спеціальну літературу чи опанувавши особливими методами виховання. Безсумнівно, педагогічні і психологічні знання необхідні, але тільки одних знань мало. Чи можна назвати гарними тих батьків, які ніколи не сумніваються, завжди впевнені у своїй правоті, завжди точно уявляють, що дитині потрібно і що їй можна, які у кожному мить часу знають, як правильно підійти, і можуть з абсолютною точністю передбачати не тільки поведінку власних дітей у різних ситуаціях, але і їхнє подальше життя.

Батьки складають перше суспільне середовище дитини. Особистості батьків грають суттєву роль у житті кожної людини. Не випадково, що до батьків, особливо до матері, ми думкою звертаємося у важку хвилину життя. Разом з тим почуття, що офарблюють відносини дитини і батьків – це особливі почуття, відмінні від інших емоційних зв'язків. Специфіка почуттів, що виникають між дітьми і батьками, визначається головним чином тим, що турбота батьків необхідна для підтримки самого життя дитини. А батьківська любов – дійсно життєво необхідна потреба маленької людської істоти.

Перше й основне завдання батьків – створення в дитини впевненості у тому, що її люблять і про неї піклуються. Ніколи, ні при яких умовах у дитини не повинні виникати сумніви у батьківській любові. Сама природна і сама необхідна з усіх обов'язків батьків – це ставлення до дитини в будь-якому віці любовно й уважно.

У трагедії підліткового алкоголізму та підліткової наркоманії часто винні не люблячи своїх дітей батьки. Головна вимога до сімейного виховання – це вимога любові. Але тут дуже важливо розуміти, що необхідно не тільки любити дитину і керуватися любов'ю у своїх повсякденних турботах щодо догляду за нею, необхідно, щоб дитина відчувала, була впевнена, що її люблять.

Багато батьків вважають, що ні в якому разі не можна показувати дітям любов до них, думаючи що, коли дитина добре знає, що її люблять, це приводить до розпещеності, егоїзму. Потрібно категорично відкинути це твердження. Усі ці несприятливі особистісні риси виникають саме при недоліку любові, коли створюється деякий емоційний дефіцит, коли дитина позбавлена міцного фундаменту незмінної батьківської прихильності [48–62]. Вселяння дитині почуття, що її люблять і про неї піклуються, не залежить ні від часу, що приділяють дітям батьки, ні від того, виховується дитина вдома чи з раннього віку знаходиться в яслах і дитячому саду. Не пов'язано це і з забезпеченням матеріальних умов, з кількістю вкладених у виховання матеріальних витрат.

Більш того, не завжди видима дбайливість батьків, численні заняття, у які включається з їх ініціативи дитина, сприяють досягненню цієї самої головної виховної мети.

Глибокий постійний психологічний контакт із дитиною – це універсальна вимога до виховання, яка в однаковому ступені може бути рекомендована всім батькам, контакт необхідний у вихованні кожної дитини в будь-якому віці. Саме відчуття і переживання

контакту з батьками дають дітям можливість відчутти й усвідомити батьківську любов, прихильність і турботу.

Основа для збереження контакту – щира зацікавленість в усьому, що відбувається в житті дитини, зацікавленість до її дитячих, нехай самих дріб'язкових і наївних, проблем, бажання зрозуміти, бажання спостерігати за всіма змінами, що відбуваються в душі та свідомості зростаючої людини. Цілком природно, що конкретні форми і прояви цього контакту широко варіюють, у залежності від віку й індивідуальності дитини. Але корисно замислитися і над загальними закономірностями психологічного контакту між дітьми і батьками в родині.

Контакт ніколи не може виникнути сам собою, його потрібно будувати з дитиною. Коли говориться про взаєморозуміння, емоційний контакт між дітьми і батьками, мається на увазі деякий діалог, взаємодія дитини і дорослого.

Діалог. Головне у встановленні діалогу – це спільний потяг до загальної мети, спільне бачення ситуацій, спільність у напрямі дій. Мова йде не про обов'язковий збіг поглядів і оцінок. Найчастіше точка зору дорослих і дітей різна, що цілком природно при розходженнях досвіду. Однак першорядне значення має сам факт спільної спрямованості до вирішення проблем. Дитина завжди повинна розуміти, якими цілями керується батько в спілкуванні з нею.

Дитина, навіть у найменшому віці, повинна стати не об'єктом виховних впливів, а союзником у загальному сімейному житті, навіть її творцем. Саме тоді, коли дитина бере участь у загальному житті родини, розділяючи всі її цілі та плани, зникає звичне виховання, поступаючись місцем справжньому діалогу.

Найбільш істотна характеристика діалогічного спілкування, що виховує, полягає у встановленні рівності позицій дитини і дорослого. Досягти цього в повсякденному сімейному спілкуванні з дитиною дуже важко. Звичайно стихійно виникла позиція дорослого – це позиція «над» дитиною. Дорослий має силу, досвід, незалежність – дитина фізично слабша, недосвідчена, цілком залежна. Всупереч цього батькам необхідно постійно прагнути до встановлення рівності.

Людина не повинна бути об'єктом виховання, вона завжди активний суб'єкт самовиховання. Батьки можуть стати володарями душі своєї дитини лише в тій мірі, у якій їм удається розбудити в дитині потребу у власних досягненнях, власному вдосконаленні.

Вимога рівності позицій у діалозі спирається на той незаперечний факт, що діти роблять безсумнівний вплив, який виховує, і самих батьків. Під впливом спілкування з власними дітьми, включаючи в різноманітні форми спілкування з ними, виконуючи спеціальні дії у піклуванні за дитиною, батьки в значній мірі змінюються у своїх психічних якостях, їх внутрішній світ помітно трансформується.

Наївна думка, що, наглядаючи, контролюючи, повчаючи, прищеплюючи, викорінюючи, формуючи дітей, батько, зрілий, сформований, незмінний, не піддається впливу середовища, у якому виховує і дітей [63–77]. Рівність позицій у діалозі складається з необхідності для батьків постійно вчитися, бачити світ у самих різних його формах очима своїх дітей. Контакт із дитиною, як вищий прояв любові до неї, варто будувати, ґрунтуючись на постійному, безустанному бажанні пізнавати своєрідність її індивідуальності.

Прийняття. Крім діалогу для вселяння дитині відчуття батьківської любові необхідно виконувати ще одне надзвичайно важливе правило. Психологічною мовою ця сторона спілкування між дітьми і батьками називається прийняттям дитини.

Під прийняттям розуміється визнання права дитини на властиву їй індивідуальність, несхожість на інших, у тому числі несхожість на батьків. Приймати дитину – значить затверджувати неповторне існування саме цієї людини, із усіма властивими їй якостями.

Насамперед, необхідно з особливою увагою відноситися до тих оцінок, які постійно висловлюють батьки в спілкуванні з дітьми.

Варто категорично відмовитися від негативних оцінок особистості дитини і властивих їй якостей характеру. На жаль, для більшості батьків стали звичними висловлення з відтінком образи до дітей.

Усім майбутнім і нинішнім батькам варто дуже добре зрозуміти, що кожне таке висловлення, яким би справедливим по суті воно не було, якою би ситуацією не викликалося, робить серйозну шкоду контакту з дитиною, порушує впевненість у батьківській любові.

Необхідно виробити для себе правило не оцінювати негативно саму дитину, а критикувати тільки невірну здійснену дію чи помилковий, необдуманий вчинок. Формула істинної батьківської любові, формула прийняття – це не «люблю, тому що ти – гарний», а «люблю, тому що ти є, люблю такого, який є». Але якщо хвалити дитину за те, що є, вона зупиниться у своєму розвитку. Треба хвалити і знати скільки у неї недоліків.

По-перше, виховує дитину не тільки прийняття, чи похвала осудження, виховання складається з багатьох інших форм взаємодії і народжується у спільному житті в родині. Тут же мова йде про реалізацію любові, про творення правильного емоційного фундаменту, правильної почуттєвої основи контакту між батьками і дитиною.

По-друге, вимога прийняття дитини, любові до такої, якою вона є, базується на визнанні і вірі у розвиток, а виходить, у постійне вдосконалювання дитини, на розуміння нескінченності пізнання людини, навіть якщо вона зовсім ще мала. Вмінню батьків спілкуватися без постійного осуду особистості дитини допомагає віра в усе те гарне й сильне, що є в кожній, навіть у самій неблагополучній, дитині.

Щира любов допоможе батькам відмовитися від фіксування слабостей, недоліків і недосконалостей, направить виховні зусилля на підкріплення всіх позитивних якостей особистості дитини, на підтримку сильних сторін душі, до боротьби зі слабостями і недосконалостями.

Оцінку не особистості дитини, а її дії і вчинків важливо здійснювати, змінюючи їхнє авторство. Дійсно, якщо назвати свою дитину недотепою, чи ледарем, важко очікувати, що вона широ погодиться з вами, і навряд чи це змусить змінити її свою поведінку. А от якщо обговоренню піддався той чи інший вчинок при повному визнанні особистості дитини і твердженні любові до неї, набагато легше зробити так, що сама дитина оцінить свою поведінку і зробить правильні висновки [78–94]. Вона може помилитися і наступного разу, чи по слабості волі піти більш легким шляхом, але рано чи пізно «висота буде взята», а ваш контакт із дитиною від цього ніяк не постраждає, навпаки, радість від досягнення перемоги стане вашою загальною радістю.

Контроль за негативними батьківськими оцінками дитини необхідний ще і тому, що дуже часто за батьківським осудом йде невдоволення власним поведінням, дратівливість, втома, що виникли зовсім з іншого приводу. За негативною оцінкою завжди йде емоція осуду і гніву.

Прийняття дає можливість проникнення у світ глибоко особистісних переживань дітей. Сум, а не гнів, співчуття, а не мстивість – такі емоції істинно люблячої своєї дитини, що проймають батьків.

Незалежність дитини. Зв'язок між батьками і дитиною належить до найбільш сильних людських зв'язків. Чим більше складний живий організм, тим довше повинний він залишатися в тісній залежності від материнського організму.

Без цього зв'язку неможливий розвиток, а занадто раннє переривання цього зв'язку являє загрозу для життя. Людина належить до найбільш складних біологічних організмів, тому ніколи не стане цілком незалежною. Людина не може черпати життєві сили тільки із самого себе.

Людське життя – це розділене існування, головною ознакою якого є потреба зближення з іншою людською істотою. Разом з тим зв'язок дитини з її батьками внутрішньо конфліктний.

Якщо діти, підрастаючи, все більш здобувають бажання віддалення цього зв'язку, батьки намагаються як можна довше його втримати. Батьки хочуть захистити молодь перед життєвими небезпеками, поділитися своїм досвідом, застерегти, а молоді хочуть придбати свій власний досвід, навіть ціною втрат, хочуть самі пізнати світ.

Цей внутрішній конфлікт здатний породжувати безліч проблем, причому проблеми незалежності починають виявлятися досить рано, фактично із самого народження дитини. Дійсно, обрана дистанція в спілкуванні з дитиною виявляється вже в тій чи іншій реакції матері на плач дитини.

А перші самостійні кроки, і перше «я – сам», вихід у більш широкий світ, пов'язаний з початком відвідування дитячого саду. Буквально щодня у сімейному вихованні батьки повинні визначати межі дистанції.

Рішення цього питання, іншими словами, надання дитині тієї чи іншої міри самостійності регулюється насамперед віком дитини, що здобувається нею у ході розвитку новими навичками, здібностями і можливостями взаємодії з навколишнім світом. Разом з тим багато чого залежить і від особистості батьків, від стилю їхнього відношення до дитини. Відомо, що родини дуже сильно розрізняються за тим чи іншим ступенем волі і самостійності, наданої дітям.

В одних родинях першокласник ходить у магазин, відводить у дитячий сад молодшу сестричку, їздить на заняття через усе місто. В іншій родині підліток звітує у всіх, навіть дрібних, вчинках, його не відпускають у походи і поїздки з друзями, охороняючи його безпеку. Він підзвітний у виборі друзів, усі його дії піддаються найсуворішому контролю.

Необхідно мати на увазі, що встановлювана дистанція пов'язана з більш загальними факторами, які визначають процес виховання, насамперед з мотиваційними структурами особистості батьків.

Відомо, що поведінка дорослої людини визначається досить великим і складним набором різноманітних збудників, що позначаються словом «мотив». В особистості людини всі мотиви вибудовуються у визначену, індивідуальну для кожного рухливу систему.

Одні мотиви стають визначальними, найбільш значимими для людини, інші – здобувають підлегле значення. Іншими словами, будь-яка людська діяльність може бути визначена через ті мотиви, що до неї спонукають [95–99]. Буває так, що діяльність збуджується декількома мотивами, іноді та сама діяльність викликається різними чи навіть протилежними за своїм психологічним змістом, мотивами.

Для правильної побудови виховання батькам необхідно час від часу визначати для самих себе ті мотиви, якими збуджується їхня власна виховна діяльність, визначати те, що рухає їх виховними умовами.

Дистанція, що стала переважною у взаєминах з дитиною в родині, безпосередньо залежить від того, яке місце займає діяльність виховання у складній, неоднозначній, часом внутрішньо суперечливій системі різних мотивів поведінки дорослої людини.

Тому варто усвідомити, яке місце в батьківській власній мотиваційній системі займе діяльність щодо виховання дитини.

Рекомендації для батьків юного спортсмена бойового хортингу

Всі успішні спортивні кар'єри починалися з правильного старту в дитинстві.

1. Шукайте те, що підійде найкраще вашій дитині. При виборі розділу бойового хортингу враховуйте не лише природні дані і характер дитини, але і її смаки і бажання. Звичайно, дошкільник або молодший школяр ще не дуже добре орієнтується в тонкощах

бойового хортингу як спортивної дисципліни, але зрозуміти, подобається йому робити вправи, проводити двобої, боротися, він вже в змозі.

2. Слідкуйте за способом життя. Переконайтеся, що юний спортсмен встигає не тільки тренуватися і вчитися, але і відпочити, навіть погуляти. Якщо після тренування школяр змушений до півночі готуватися до контрольної, можливо, варто обговорити з вчителями дитини можливість гнучкої форми навчання.

3. Ретельно вибирайте клуб і тренера з бойового хортингу. Хороший тренер, керівник спортивної секції, гуртка – один з гарантів успіху. Тренер повинен вміти об'єктивно оцінювати можливості дитини, створювати рівні можливості для групи дітей, намагатися розкрити талант кожного. До речі, і критика, і мотивація – теж завдання тренера, а батькам варто спрямувати зусилля на створення комфортного тилу і забезпечення психологічної підтримки.

4. Пам'ятайте про радість. Звичайно, в бойовому хортингу більше роботи, ніж розваг, але задоволення від занять – найважливіший аспект спортивного життя юного спортсмена. Саме тому, наприклад, на тренуваннях для дошкільнят більше гри, ніж серйозних вправ, а мета перших змагань – не конкуренція і перемога, а можливість відчувати азарт, єднання з командою, захват від успіхів.

5. Ставте реалістичні цілі. Постійна вимога швидких і високих результатів без урахування індивідуального темпу може призвести до протилежного ефекту – втрати дитиною інтересу і віри в себе. І не забувайте хвалити навіть за незначні на перший погляд досягнення – абсолютна більшість дітей краще реагує на заохочення, а не на постійну критику і жорсткий тиск.

Як виростити чемпіона з бойового хортингу? Найважливіше для юного спортсмена – самодисципліна, і без підтримки сім'ї йому не обійтися. Адже, згідно Етичного кодексу бойового хортингу, належить суворо дотримуватися режиму, навчитися економити час, дорожити вільними хвилинами, правильно розподіляючи сили і можливості. Батьки дитини-спортсмена мають бути психологами, інтуїтивно знати, коли і як підтримати юного спортсмена.

У всіх бувають і спади, і поразки, кілька разів дитина в серцях може навіть казати, що залишить тренування. Але тренер має допомогти батькам, долучитися до справи налагодження психологічної рівноваги у дитини. Батькам треба сказати, що будуть важкі часи, їм доведеться жити надіями і мріями дитини. Але найбільша нагорода – бачити, як дитина йде до заповітної мети, як перемагає, і почути від тренера і суспільства слова вдячності за виховання достойного спортсмена, який захищає спортивну честь школи, свого спортивного клубу, області і навіть України.

Забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу

1. Виховання юного спортсмена і потреба в емоційному контакті

У людини як істоти суспільної існує своєрідна форма орієнтування – спрямованість на психічний образ іншої людини. Потреба «орієнтирів» в емоційному настрої інших людей і називається потребою в емоційному контакті.

Причому мова йде про існування двостороннього контакту, у якому людина відчуває, що сама є предметом зацікавленості, що інші співзвучні з її власними почуттями.

У такому співзвучному емоційному контакті і випробує кожна здорова людина свої навички незалежно від віку утворення, ціннісних орієнтацій.

Може трапитися так, що мета виховання дитини виявляється уставленою саме на доказ потреб емоційного контакту. Дитина стає центром потреби, єдиним об'єктом її задоволення. Прикладів тут безліч. Це і батьки, які з тих чи інших причин запобігають ускладненням, що випробують діти у контактах з іншими людьми, самотні, матері, бабусі, які присвятили увесь свій час онукам. Найчастіше при такому вихованні виникають великі проблеми.

Батьки несвідомо ведуть боротьбу за збереження об'єкта своєї потреби, перешкоджаючи виходу емоцій і прихильностей дитини за межі сімейного кола.

2. Виховання юного спортсмена і потреба сенсу життя

Великі проблеми виникають у спілкуванні з дитиною, якщо виховання стало єдиною діяльністю, що реалізує потребу сенсу життя. Потреба сенсу життя характеризує поведінку дорослої людини. Без задоволення цієї потреби людина не може нормально функціонувати, не можуть мобілізуватися усі її здібності в максимальному ступені. Задоволення такої здатності пов'язано з обґрунтуванням для себе змісту свого буття, з яким, практично прийнятним та заслуговуючим схвалення самою людиною, напрямом її дій. Чи значить це, що людина завжди усвідомлює загальний зміст своїх дій, свого життя? Очевидно ні, однак кожен прагне у разі потреби знайти зміст свого життя.

Задоволення потреби сенсу життя може стати турбота про дитину. Мати чи батько, бабуся можуть вважати, що змістом їхнього існування є догляд за фізичним станом і вихованням дитини. Вони не завжди можуть це усвідомлювати, думаючи, що мета їхнього життя в іншому, однак щасливими вони почувають себе тільки тоді, коли вони потрібні. Якщо дитина, виростаючи, іде від них, вони часто починають розуміти, що життя втратило всілякий зміст. Яскравим прикладом тому служить мама, яка не бажає втрачати положення опікунки, що власноручно миє п'ятнадцятирічного хлопця, зав'язує йому шнурки на черевиках, тому що він це завжди погано робить, виконує за нього шкільні завдання, щоб дитина не перевтомилася.

У результаті людина одержує необхідне почуття своєї необхідності, а кожен прояв самостійності сина переслідується з різкою завзятістю. Шкода такої самопожертви для дитини очевидна.

3. Виховання юного спортсмена і потреба досягнення

У деяких батьків виховання дитини збуджується так званою мотивацією досягнення. Мета виховання полягає в тому, щоб домогтися того, що не вдалося батькам з-за відсутності необхідних умов, чи тому, що самі вони не були досить здатними і наполегливими. Батько хотів стати юристом, але йому це не вдалося, нехай же дитина здійснить батьківську мрію. Мати мріяла грати на фортеп'яно, але умов для цього не було, і тепер дитині потрібно інтенсивно вчитися музиці. Подібна батьківська поведінка, неусвідомлена для самих батьків, здобуває елементи егоїзму. Ми хочемо сформуванню дитину за своєю подобою, адже вона продовжувач нашого життя.

Здавалося б, що, якщо єдиним чи основним мотивом виховання є потреба емоційного контакту, чи потреба досягнення, чи потреба сенсу життя, виховання проводиться на укороченій дистанції і дитина обмежується у своїй самостійності. При реалізації визначеної системи виховання, коли мотив виховання ніби відсувається від дитини, дистанція може бути будь-якою, це визначається вже не стільки особистісними установками батьків чи особливостями дітей, скільки рекомендаціями обраної системи.

Але проблема незалежності чітко виявляється і тут. Вона виглядає як проблема несвободи дитини у прояві властивих їй індивідуальних якостей.

Подібно цьому регулюючи виховання, дуже цінні мотиви батьків обмежують волю розвитку властивих дитині задатків, ускладнюють розвиток, порушуючи його гармонію, а іноді і спотворюючи хід виховання.

Мета і мотив виховання дитини – це щасливе, повноцінне, творче, корисне людям життя цієї дитини. На творення такого життя і повинно бути направлене сімейне виховання.

Деякі дитячі психологи Національної федерації бойового хортингу України (НФБХУ) намагалися простежити, як пов'язані риси характеру батьків з рисами характеру дитини. Вони думали, що особливості характеру чи поведінка батьків прямо проектується на поведінку дитини. Думали, що якщо мати виявляє схильність до туги, пригніченості, то в її дітей також будуть помітні такі ж здібності.

При більш пильному вивченні цього питання все виявилось значно складніше. Зв'язок особистості батьків і вихованих особливостей поведінки дитини не настільки безпосередній. Багато чого залежить від типу нервової системи дитини, від умов життя родини. Тепер зрозуміло, що та сама домінуюча риса особистості чи веління батька здатна у залежності від різних умов викликати і самі різні форми реагування, а надалі і стійкої поведінки дитини.

Наприклад, різка, запальна, деспотична мати може викликати у своєї дитини як аналогічні риси – брутальність, нестриманість, так і прямо протилежні, а саме: пригніченість, боязкість.

Зв'язок виховання з іншими видами діяльності, підпорядкування виховання тим чи іншим мотивам, а так само місце виховання цілісної особистості людини – усе це і додає вихованню кожного з батьків особливого, неповторного, індивідуального характеру.

Саме тому батькам, що хотіли б виховувати свою дитину не стихійно, а свідомо, необхідно почати аналіз виховання своєї дитини з аналізу самих себе, з аналізу особливостей своєї власної особистості. У такому разі постануть питання:

1. Конфлікт поколінь – вічна проблема сімейного виховання.
2. Методи, якими користаються батьки, не завжди вибираються правильно.
3. Усе своє життя батьки повинні, підкорити вихованню дітей.
4. Карати дітей необхідно, але помірковано.

Час від часу з'являються повідомлення про племена, у яких підлітки не знають конфліктів з дорослими. У застиглому, окостенілому суспільстві, де жорстко дотримуються древніх традицій та укладу життя, просто не залишається місця для міжпоколінних зіткнень.

Таке трапляється в племенах Південної Америки, Африки, Австралії, що проживають у важкодоступних районах, майже не торкнутих сучасною цивілізацією. В усякім суспільстві, що розвивається, природна зміна поколінь виявляється не тільки наступністю, але і боротьбою нового зі старим, того, що народжується, з відживаючим.

Людство розвивається нерівномірно. У періоди затишку, відносної стабільності громадського життя підлітки не настільки різко вибивалися з її колії і без особливої напруги включалися в неї. І зовсім інакше поводяться підлітки у періоди бурхливого розвитку суспільства, ламання звичного способу життя.

Темп перетворення життя надзвичайно прискорився. Перехід від полювання і скотарства до землеробства відбувався протягом тисячі років, а від аграрного суспільства до індустріального протягом сотень років. Зараз стрімко набирає темпи науково-технічна революція. За своїми наслідками вона перевершила промислову.

Протягом максимум десятків років відбудуться радикальні зміни в продуктивних силах, що не зможе не зробити впливу на соціальні проблеми. Упровадження комп'ютерів не тільки у виробництво, але й у побут змінить спосіб життя, звичаї, вплине на культуру. Корінні зміни в технології виробництва стрімкі і неминучі.

Чим швидше розвивається суспільство, тим помітніше розходження між поколіннями, тим складніше форми наступності. Нове покоління неминуче попадає в інші умови життя, ніж їхні батьки. Молоді неминуче в більшому ступені втягуються у процес перетворення. Але це зовсім не означає, що молодим легше жити.

Молодь охоче сприймає, наприклад, волю вибору професії, супутника життя, але це вимагає від них більшої відповідальності, самостійності.

Для правильного вибору однієї волі мало, необхідний і життєвий досвід, якого ще недостатньо. Досвід батьків народився в інших умовах і не завжди може ефективно застосовуватися в нових. Необхідно розуміти, що з минулого має потребу в дбайливому збереженні, а що необхідно перебороти.

Тиск старших неминує народжує протест. Чим сильніше тиск, тим гостріше конфлікт. Які ж особливості нинішньої ситуації загострюють проблему батьків і дітей? Раптово воля сп'яняє, кружляє голову. Багато чого з того, що раніше було не можна, – тепер можна. Соціально незрілі підлітки виступають свідками катастрофи старих норм. До цього важко звикнути зрілій людині зі сформованим світоглядом.

Родина є первинною і найбільш чутливою до суспільних змін соціальною структурою. Виховання дітей проходить не тільки дома, але й у дитячих яслах, садках, школах. Навчання дітей цілком взяли на себе навчальні заклади. Розваги і відпочинок все більше проходять поза мешканням дітей. Розпад трьохпоколінної родини ускладнює передачу моральних цінностей, послаблює контроль старших над молодшими.

Цьому сприяє і розвиток суспільного транспортування традицій. Діти легко пересуваються за межі досяжності родини. Ясельне виховання, забезпечуючи дитині догляд і харчування, не може компенсувати батьківської любові і ласки. І це також стає однією з причин нечутливості дітей.

У минулому родина працювала, як єдина. Спільна праця батьків і дітей дозволяла природно вирішувати питання трудового виховання. Тепер основна робота проводиться поза контролем всієї родини. Діти не бачать і мало чують про працю своїх батьків. Часом вони навіть не знають, чим займаються їхні батьки.

Нестабільність родини підтримується економічною незалежністю чоловіків і ускладненням взаємних вимог. На перший план виходять не економічні, а емоційні стимули. Чим освіченіша людина, тим вище й складніше рівень її вимог. Емоційна напруга торкнулася не тільки дорослих. З ранніх років дітей переслідує конкуренція: конкурси в престижні класи, спеціалізовані школи, спортивні секції. Навіть спорт втратив свій чисто ігровий й оздоровчий характер.

Відсутність одного з батьків ускладнює виховання дітей, але й у повних родині діти часто обділені батьківською увагою. Якщо обоє батька не хочуть поступатися своїми професійними інтересами, то, зайняті на роботі, завантажені домашніми справами, вони менше часу приділяють дітям. Залишки вільного часу з'їдає побут.

Спільний перегляд телепередач – нерівноцінний еквівалент спілкування і навіть не заміняє спільного відвідування кіно чи театру.

Зміна соціального середовища завжди виявляла недостатність традиційної системи виховання, і це давало привід говорити про труднощі виховання, про те, що раніш усе було легше й простіше. Там, де форми виховання не відстають від відповідних соціальних умов, труднощів немає чи їх значно менше.

Складність у наступності досвіду поколінь полягає в тому, що дітям доводиться опановувати тими знаннями і спеціальностями, що були недоступні їх батькам. Тому тут не може йти мова про пряму передачу професійного досвіду.

Молодим доводиться діяти в умовах, коли старий досвід не тільки не допомагає, але навіть заважає. Приймати рішення треба самостійно. Це вимагає великої гнучкості, пластичності, рухливості.

На перший план виходить не покора, а виховання самостійності, ініціативи. Не випадково ставиться питання про шкільне і студентське самоврядування. Найважливішими якостями особистості стають почуття гідності і формування соціальної відповідальності.

Сучасна сім'я і погляд на бойовий хортинг. Не тільки сама дитина, а й сім'я як соціальна одиниця в своєму розвитку проходить через якісь труднощі, іноді переживаючи і серйозні кризові моменти. У деяких випадках труднощі, які спостерігаються в розвитку дитини, є відображенням проблем сім'ї, ознакою порушення нормальних сімейних відносин. І щоб допомогти дитині, треба перш за все допомогти її сім'ї. Сучасна сім'я багато в чому відрізняється від сім'ї минулого. Багато сьогодні говориться про її хитке,

вразливе, кризове становище. Занадто часто сьгоднішні сім'ї розпадаються, а серед тих, які все-таки зберігаються, багато переживають внутрішні колізії і конфлікти.

Звичайно, вплив сімейних колізій, розпаду сімей на дитину може бути дуже сильним, особливо у тому випадку, якщо батьки не зможуть уберегти дитину від сварок і взаємних образ. Нерідко можна чути, що сьгоднішня сім'я вже зжила себе, і що її необхідно було б чимось замінити. Але, незважаючи на втрати і кризові ситуації, які доводиться переживати і долати сім'ї, пристосовуючись до нових суспільних умов, значення її не зникає, а скоріше навіть зростає. Не доводиться сумніватися в тому, що сім'я, як правило, є найкращим середовищем для виховання дітей, а часто і міцним емоційним притулком для дорослих. Зусилля допомогти сім'ї у вирішенні її економічних, соціальних та інших проблем є в даний час більш доречними, ніж розмови, які засуджують сім'ю.

Однак, не можна проходити повз важкого морального збитку, що завдається дитині постійними сварками, грубістю, докорами, взаємними звинуваченнями батьків. За всяку ціну зберегти сім'ю заради дитини – це не завжди найкраще рішення для дітей.

Але якщо їй вдасться оновити, створити для дитини спокійну обстановку, задовольнити її найелементарніші емоційні потреби, то ця сім'я може забезпечити юному спортсмену не тільки щасливе дитинство, а й з'явиться хорошим прикладом правильного виконання батьківських обов'язків, що стане в нагоді йому в майбутньому житті.

Висновок. В даний час завдання виховання стали більш складними. Справа в тому, що у всіх сферах життя відбуваються сьгодні різкі зміни. Протягом життя одного покоління повністю змінився спосіб життя людей. Якщо раніше батьки готували своїх дітей для вступу у світ, який вони добре знали, який був таким же, як і той, в якому вони жили самі, де діяли ті ж самі закони і вимоги, то сьгоднішні батьки готують своїх дітей для вступу в життя, якого вони не можуть знати і передбачувати, про вимоги якого вони не мають поняття.

Недостатньо сьгодні дати дітям одні лише готові знання: через двадцять–тридцять років вони, можливо, не матимуть ніякої ціни; прищеплені навички та вміння їх теж навряд чи виручать, тому що в корені зміниться все виробництво і весь спосіб життя.

Здається, що тут є тільки один вихід: вчити дитину з малих років самостійному, творчому мисленню, що допомагає знаходити нові рішення в нових ситуаціях, навчати юного спортсмена критично ставитися до чужих поглядів і думок, бути терпимим до думки інших, але принциповим і вимогливим до себе самого. Виховання дитини, яка займається бойовим хортингом, сьгодні повинно стати чимось більшим, ніж простою передачею готових знань, умінь, навичок і стилю поведінки.

Справжнє виховання юного спортсмена бойового хортингу сьгодні – це постійний діалог тренера з дитиною, у процесі якого дитина все в більшій мірі освоює здатність до прийняття самостійних рішень, вчиться перемагати себе, готується до змагань свідомо, що допоможе юному спортсмену стати повноправним членом суспільства, наповнить його життя сенсом.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в напрямі вивчення методів виховання юних спортсменів у різних за структурою сім'ях планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки сім'ї, укріплення здоров'я, стабільних навичок самоконтролю та психічної саморегуляції юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.

2. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.

3. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.

4. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрьоменко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.

5. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.

6. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.

7. Гречана Л. О. Підвищення загальнокультурного потенціалу учнів дитячого шкільного гуртка бойового хортингу / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 54–73.

8. Гречаний О. М. Основні мотиви зацікавленості школярів у заняттях бойовим хортингом / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко, Ю. С. Шукалюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 74–90.

9. Дорошенко М. М. Ціннісні переконання юних спортсменів бойового хортингу щодо особистого здоров'я і тренувань / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 22–40.

10. Дубінський В. М. Система цінностей спортсменів бойових мистецтв / В. М. Дубінський, Е. А. Єрьоменко // Світ єдиноборств. – Дп. : Спортивна орбіта, 2000. – С. 151–162.

11. Єрьоменко Е. А. Аналіз показників здорового стану організму студента під впливом тренувальних завдань з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – С. 1496–1509.

12. Єрьоменко Е. А. Арсенал техніки хортингу / Е. А. Єрьоменко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 62–81.

13. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у методиці виховання фізичної культури й основ здоров'я та визначення працездатності спортсменів учнівського і студентського віку / Е. А. Єрьоменко, М. М. Дорошенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Випуск 4 (134) 21. – С. 45–54.

14. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.

15. Єрьоменко Е. А. Вдосконалення навчальної та робочої працездатності студентів шляхом тренувальних занять з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – С. 1668–1679.

16. Єрмоєнко Е. А. Вдосконалення професійних правоохоронних навичок співробітників силових структур засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1633–1645.
17. Єрмоєнко Е. А. Види професійної підготовки співробітників силових структур держави на основі тренувальних методик з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1545–1564.
18. Єрмоєнко Е. А. Визначення змістовних характеристик техніки ударів руками у спортивній змагальній сутичці з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1244–1258.
19. Єрмоєнко Е. А. Використання в системі навчання бойового хортингу традиційних методик народного козацького виховань / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1699–1713.
20. Єрмоєнко Е. А. Виконання комплексів оздоровчих вправ учнями шкільного гуртка з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1510–1525.
21. Єрмоєнко Е. А. Відповідність психічних напружень руховим потребам спортсменів у тренувальній системі з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1616–1632.
22. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
23. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне спрямування занять з бойового хортингу для школярів у позаурочний час / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 398–412.
24. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне та громадянське виховання учнів шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 281–303.
25. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладна підготовка учнів спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1278–1291.
26. Єрмоєнко Е. А. Вплив школи та сім'ї на ефективність військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 486–500.
27. Єрмоєнко Е. А. Впровадження заходів допризовної підготовки молоді в навчальних процес шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1360–1383.
28. Єрмоєнко Е. А. Гедоністична та змагальна функції бойового хортингу інвалідів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 532–550.
29. Єрмоєнко Е. А. Головні елементи здорового стилю життя спортсмена у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 205–223.
30. Єрмоєнко Е. А. Дозування спрямованої рухової активності спортсмена бойового хортингу при підготовці до змагань / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів

- України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1599–1615.
31. Єрмоєнко Е. А. Дослідження загальної спортивної підготовленості учнів шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1646–1667.
32. Єрмоєнко Е. А. Етапи реалізації програми розвитку бойового хортингу в галузі освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1408–1425.
33. Єрмоєнко Е. А. Застосування оздоровчих технологій у процесі тренувальних занять з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 61–77.
34. Єрмоєнко Е. А. Застосування прямого удару рукою у двобої хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 155–174.
35. Єрмоєнко Е. А. Збірник програм навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – 183 с.
36. Єрмоєнко Е. А. Здоровий спосіб життя школярів та тренувальний режим у секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 380–397.
37. Єрмоєнко Е. А. Зміст експериментальної програми психофізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти відомчих галузей за методиками бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1565–1578.
38. Єрмоєнко Е. А. Значення оздоровчих цінностей для вдосконалення тренувального процесу з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1459–1478.
39. Єрмоєнко Е. А. Інформаційна довідка щодо служби у Збройних Силах України для спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 98–114.
40. Єрмоєнко Е. А. Козацька культурна спадщина у вигляді бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1327–1340.
41. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
42. Єрмоєнко Е. А. Мета і завдання системи оздоровлення людини засобами фізичного тренування з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 8–21.
43. Єрмоєнко Е. А. Методи вдосконалення професійної підготовки співробітників поліції / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1680–1698.
44. Єрмоєнко Е. А. Методи застосування захватів суперника у сутичці бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар.

- наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 413–430.
45. Єрмоєнко Е. А. Методи ознайомлення спортсменів бойового хортингу з елементами початкових військових знань / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1441–1458.
46. Єрмоєнко Е. А. Методика вивчення варіативного модуля з бойового хортингу з учнями 5–9 класів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1384–1407.
47. Єрмоєнко Е. А. Методичні основи викладання хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 188–206.
48. Єрмоєнко Е. А. Ознаки основних вольових дій у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 263–280.
49. Єрмоєнко Е. А. Організаційні форми військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу в процесі позакласної роботи / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 448–465.
50. Єрмоєнко Е. А. Освоєння знань початкової військової підготовки учнями спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1309–1326.
51. Єрмоєнко Е. А. Основи патріотичної гідності вихованців шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 325–344.
52. Єрмоєнко Е. А. Основи формування особистісних якостей спортсменів засобами бойового хортингу // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – С. 43–60.
53. Єрмоєнко Е. А. Основні захватні елементи руками у двобої між спортсменами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 466–485.
54. Єрмоєнко Е. А. Основні типи шкільних уроків з тематики військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 224–242.
55. Єрмоєнко Е. А. Особиста культура спортсмена як основа успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 78–97.
56. Єрмоєнко Е. А. Переваги та обдарованість інструктора з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 166–185.
57. Єрмоєнко Е. А. Позитивний вплив виховних методик бойового хортингу на розвиток юного спортсмена / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 7–25.
58. Єрмоєнко Е. А. Поняття базової техніки хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 47–61.
59. Єрмоєнко Е. А. Початкова військова підготовка в теорії і практиці бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар.

- наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 28–42.
60. Єрмоєнко Е. А. Принципи здорової життєдіяльності юних спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 115–131.
61. Єрмоєнко Е. А. Прищеплення і розвиток моральних почуттів у спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 501–517.
62. Єрмоєнко Е. А. Психологічна та правова основа самозахисту учасника спортивної секції з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1526–1544.
63. Єрмоєнко Е. А. Різновиди самостраховок для безпечного падіння у процесі вивчення прийомів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 431–447.
64. Єрмоєнко Е. А. Різновиди техніки захватних дій в системі підготовки спортсмена бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 243–262.
65. Єрмоєнко Е. А. Розвиток вольових зусиль спортсменів бойового хортингу в різних тренувальних режимах / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1579–1598.
66. Єрмоєнко Е. А. Розподіл фізичного навантаження вихованців шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 345–361.
67. Єрмоєнко Е. А. Розділи базової техніки та структура підготовки до змагань спортсменів у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1182–1196.
68. Єрмоєнко Е. А. Складові особистої фізичної культури студентів, які відвідують спортивні секції з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1426–1440.
69. Єрмоєнко Е. А. Спеціальні педагогічні особливості військово-патріотичної роботи у спортивному колективі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 186–204.
70. Єрмоєнко Е. А. Спрямування тренувальних занять у спортивній секції бойового хортингу в середовище військово-патріотичного виховання / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1341–1359.
71. Єрмоєнко Е. А. Сутнісні характеристики військово-патріотичного виховання учнів спортивного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 362–379.
72. Єрмоєнко Е. А. Техніка прийомів рукопашної сутички для військовослужбовців за методикою бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1259–1277.
73. Єрмоєнко Е. А. Традиційне розуміння передачі знань бойового хортингу шляхом вивчення формальних комплексів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів

- України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1213–1227.
74. Єрмоєнко Е. А. Умови перебування у військовому резерві спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 132–146.
75. Єрмоєнко Е. А. Успішна особистість спортсмена в системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів : зб. матер. наук.-практ. конф. [ред. кол. Т. Є. Федорченко, Безрук К. О., Ївженко О.В.]. Київ, 2022. С. 51–55.
76. Єрмоєнко Е. А. Усунення шкідливих звичок та гігієнічні заходи здорового стилю життя спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 304–324.
77. Єрмоєнко Е. А. Характеристика елементів підготовки спортсменів бойового хортингу до служби в армії / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1228–1243.
78. Єрмоєнко Е. А. Характеристика матеріальної бази спортивної секції з бойового хортингу для вивчення елементів початкової військової підготовки / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1479–1495.
79. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – бойова культура України / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 264–279.
80. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
81. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – традиційний бойовий звичай українського народу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 280–292.
82. Єрмоєнко Е. А. Цільові групи програми національно-патріотичного виховання учнів спортивних секцій бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1292–1308.
83. Івашковський В. В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. В. Івашковський, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
84. Карасевич С. А. Врахування фізичної підготовленості школярів на заняттях з бойового хортингу / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко // Програма для проведення оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів ; Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – С. 4–12.
85. Карасевич С. А. Програма для проведення оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів : метод. посіб. / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – 221 с.
86. Кукушкін К. М. Складові здорового способу життя людини, яка займається хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2010. – С. 88–106.
87. Лях В. В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. В. Лях, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
88. Петрочко Ж. В. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
89. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

90. Плеханов В. В. Розвиток спритності у спортсменів хортингу / В. В. Плеханов, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 127–148.
91. Полторацький С. С. Методика військово-патріотичного виховання хортингістів / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 229–245.
92. Присяжнюк С. І. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. І. Присяжнюк, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
93. Пустолякова Л. М. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. М. Пустолякова, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
94. Роханський В. М. Методи вдосконалення спортсменами хортингу ударної техніки руками / В. М. Роханський, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 125–138.
95. Самоха Д. М. Сімейне виховання спортсмена бойового хортингу дитячо-юнацького віку / Д. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, Л. О. Гречана // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 147–165.
96. Сичов С. О. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. О. Сичов, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
97. Сокол Є. М. Вивчення стійок спортсменами хортингу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 82–93.
98. Федорчук С. Я. Фізичне самовдосконалення учнів засобами бойових мистецтв / С. Я. Федорчук, Е. А. Єрмоєнко // Збірник наукових статей. – Дніпропетровськ : ДДІФКіС, 1999. – С. 150–159.
99. Шукалюк Ю. С. Дослідження показників перспективності учасників спортивної секції з бойового хортингу / Ю. С. Шукалюк, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Нор // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 91–115.

Stepaniuk A. V., Yeromenko E. A., Krayko K. M.

State Tax University, Irpin, Ukraine

Factors of education of a student of the martial arts club in the family and school environment

Abstract. This scientific article analyzes the importance of the role of parents in the education and development of young athletes of combat horting school age, aspects of education of young athletes of combat horting in different families, methods and forms of training athletes using modern national sport of combat horting and approaches to defining the essence, content and tasks of family education of young athletes. The directions and criteria of raising a child in a family are considered. It is emphasized that deep constant psychological contact with the child is a universal requirement for upbringing, which can be equally recommended to all parents, contact is necessary in the upbringing of every child at any age. The very feeling and experience of contact with parents give children the opportunity to feel and realize parental love, affection and care. It is proposed to expand the sections of the training program on general and special endurance, speed and strength qualities, to use methods of training highly qualified combat horting athletes, but with the involvement of parents in the process of training young combat horting athletes. The directions of increase of efficiency of educational process with involvement of parental collective of sports section are shown. Recommendations for the use of tools and methods of education and training of young athletes in different families, using specific family relationships and involving educational institutions.

Key words: *the role of parents in upbringing, combat horting, different family structure, development of a young athlete, training of athletes, upbringing in a large family.*